

– Treba pokazati da se stado životinja koje hodaju rastavlja na dvoje, kao malo prije broj.²³

– Očito.

265a – Do onoga dijela za kojim ide naše raspravljanje čini se zaista da se pružaju nekako dva puta: jedan brži, koji odjeljuje malen dio prema velikome, i drugi, koji većma u sebi sadrži ono o čemu smo baš prije govorili, naime da treba što više dijeliti po sredini, ali je dulji. Slobodno nam je dakle krenuti onim od tih dvaju putova kojim budemo htjeli.

– Što? Zar je nemoguće krenuti i jednim i drugim?

– Nemoguće je, barem ne u isto vrijeme, čudni čovječe. Ali jednim, pa drugim jasno je da je moguće.

b – Ja onda biram oba puta, jedan za drugim.

– To je lako, jer nam je još malo puta preostalo. Ali da smo na početku ili po sredini puta, teško bi nam bilo poslušati te. Ovakopak, kad već tako misliš, idimo prije duljim putem. Tà kako smo još dosta čuli, lakše ćemo ga prevaliti. Pazi dakle na diobu!
– Govòri!

9. – Pitome životinje koje hodaju, a žive u stadima, prirodno su podijeljene na dvoje.

– Po čemu?

– Po tome što su jedne bez rogova, a druge rogate.

c – Čini se da je tako.

– Podijeli dakle na dvoje umijeće uzgajanja životinja koje hodaju i označi jedan i drugi dio opisivanjem. Ako ih naime budeš htio označiti imenima, bit će ti posao mnogo zamršeniji nego što je potrebno.

– Kako se onda moram izražavati?

– Ovako. Kad smo na dvoje podijelili umijeće uzgajanja životinja koje hodaju, pridijelimo jednu čest onom dijelu stada koji ima rogove, a drugu dijelu stada bez rogova.

– Neka to vrijedi tako izraženo, jer je doista dovoljno razja-

d šnjeno.

– Što se pak tiče kralja, očito nam je da upravlja nekim stadom bez rogova.

– Tà kako ne bi bilo očito?

²³ 264 e Kao pravi broj koji se može podijeliti bez ostataka.

– Raskomadajmo onda to stado i kušajmo dodijeliti kralju ono što mu od njega pripada.

– Svakako.

– Želiš li dakle da ga dijelimo po tome da li imaju rascijepano kopito ili su tako zvani jednokopitari, ili po tome da li se križaju s drugim vrstama ili se pare samo unutar svoje vrste? Tà valjda shvaćaš?

– Što?

e – To da konji i magarci međusobnim križanjem prirodno stvaraju porod.

– Da.

– Preostali se pak dio stada pitomih životinja bez rogova ne križa s drugim vrstama.

– Bez sumnje.

– A dalje? Da li se čini da se državnik brine za vrstu koja se križa s drugima ili za onu koja se pari samo unutar sebe?

– Jasno je da se brine za onu koja ne poznaje križanja.

– Tu nam dakle vrstu, kako se čini, treba na dvoje rastavljati kao i prijašnje vrste.

– Zaista treba.

266a – Pa eto, živa bića koja su pitoma i žive u stadima već su gotovo sva na sitno podijeljena osim dviju vrsta. Vrstu pak „psi” nije vrijedno ubrajati među gojence koji žive u stadima.

– Nipošto. Ali po čemu ćemo dijeliti te dvije vrste?

– Po onome po čemu je baš opravdano da dijelite Teetet i ti, kad se već bavite i geometrijom.

– Po čemu?

– Po dijagonali doista, i opet po dijagonali dijagonale.

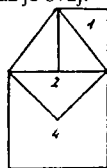
– Kako si to rekao?

b – Priroda koju ima naš ljudski rod nije valjda drukčije kako udešena za hod, nego kao dijagonala, koja podignuta na drugu potenciju, daje četvorinu od dviju četvornih stopa.²⁴

²⁴ 266 b Ovdje se pomoću geometrijskih izraza šaljivo opisuju pojmovi „dvonožac” i „četveronožac”. Riječ *dýnamis* ima u grčkom jeziku uz obično značenje „snaga, moć” još i značenje „podizanja na kvadrat”. Po tome imamo u grčkom tekstu igru riječi, koju ne možemo izraziti u prijevodu. Dvonožac naime hoda „snagom” dviju nogu, a četveronožac „snagom” četiriju. Četvorina pak od dviju stopa površine nastaje ako se podigne na kvadrat dijagonala četvorine kojoj površina iznosi jednu stopu [$(\sqrt{2})^2 = 2$]. Tà dijagonala kao baza četvorine od dviju stopa uzeta je kao simbol dvonožaca. Dijagonala opet te četvorine od dviju stopa podignuta na

- Nikako drukčije.
- A način hoda druge vrste opet je dijagonala naše četvorine podignuta na drugu potenciju, jer daje četvorinu od dva puta dvije stope.
- Kako da nije? I već otprilike shvaćam što želiš razjasniti.
- Osim toga ne vidimo li, Sokrate, da nam se kod diobe dogodilo nešto drugo, što bi moglo doći na glas kao smiješno?
- c – Što?
- To da nas ljudski rod ima jednaku sudbinu i da se natječe u trčanju s rodom koji je od svih najplemenitiji i ujedno najlaganiji.
- Vidim kao vrlo čudan ishod.
- Dalje? Nije li prirodno da najkasnije stigne na cilj ono što je najsporije?
- Dakako, barem u ovom slučaju.
- A ne razabiremo li to da se kralj još smješnijim pokazuje kad trči zajedno sa svojim stadom i natječe se u trčanju s onim od ljudi koji je najbolje izvježban za lagan život?
- d – Dakako.
- Sada nam je, eto, Sokrate, jasnije ono što je bilo rečeno onda kad smo ispitivali lik sofista.
- Što?
- Da se ovakav način raspravljanja ne brine većma za ono što je uzvišeno nego za ono što nije, i da nimalo ne prezire ono što je neznatno zbog onoga što je znatno, nego da sam po sebi ide sve do prave istine.²⁵

kvadrat daje četvorinu od četiriju stopa površine $[(2\sqrt{2})^2 = 4]$. Time je ona simbol četveronožaca. Grafički prikaz je ovaj:

²⁵ 266 d Da se u spoznaji pojmovnih odnosa ne radi o slučajnim veličinama ili o podcjenjivanju predmeta, govori Platon u *Sofistu* (227 a): „No za dijalektičku metodu istraživanja čišćenje spužvom nema upravo ništa manju niti išta veću važnost od čišćenja uzimanjem lijekova, premda nam jedno čišćenje koristi malo, a drugo mnogo. Da stekne naime spoznaju o svim umijećima, ta metoda pokušava spoznati njihovu srodnost i različnost, pa stoga cijeni sva umijeća jednako, i zbog potpune jednakosti ne drži jedno smiješnijim od drugih, a ni onoga koji objašnjava lovačko umijeće radije ratnim umijećem negoli umijećem hvatanja uši ne drži ona ništa uzvišenijim nego ponajviše nadutijim.”

- Čini se da je tako.
- Nakon toga dakle, da me ne pretečeš s pitanjem koji je to kraći put prije bio do definicije kralja, da li da sam prije tebe krenem tim putem?
- e – Svakako.
- Kažem dakle da je trebalo odmah tada²⁶ vrstu koja hoda podijeliti na dvonošce i četveronošce, pa kad bi se bilo opazilo da se ljudski rod nalazi u zajednici još jedino s pticama, opet dijeliti skupinu dvonožaca na gole i pernate, pa kad bi nakon njezine podjele tada već bilo jasno određeno umijeće upravljanja ljudima, da je trebalo iznijeti državnika i kraljevskog čovjeka, postaviti ga kao upravljača tom umijeću i predati mu uzde države, jer je to znanje njemu svojstveno i on ga posjeduje.²⁷
- 267a – Lijepo si mi i kao dug uzvratilo svoje razlaganje, nadodavši kao kamate zastranak i time zaokružio razlaganje.

10. – Deder dakle vratimo se natrag, pa od početka do kraja saberimo naše razlaganje o nazivu državnčkog umijeća.

- Vrlo rado.
- Kao dio teoretskog znanja imali smo u početku naređivanja. Dio pak toga nazvali smo po analogiji samovlasnim naređivanjem²⁸. Gojenje živih bića odjeljivali smo opet od samovlasnog naređivanja, kao dosta znatnu njegovu vrstu, gojenje u stadima kao vrstu gojenja živih bića, a gojenje živih bića koja hodaju opet kao vrstu gojenja u stadima. Od gojenja pak živih bića koja hodaju odvajali smo kao glavnu vrstu umijeće gojenja živih bića koja nemaju rogova. Dio opet, i to znatan, toga umijeća potrebno je višestruko riječima isprepletati, ako se želi skupiti u jedno ime, nazivajući ga „znanje upravljanja vrstom koja ne poznaje križanja”. Odsjek pak toga i jedini dio koji još preostaje u skupini dvonožaca jest upravljanje ljudima, a to je već ono što upravo tražimo i što nazivamo ujedno kraljevskim i državnčkim umijećem.
- b
- c

²⁶ 267 e Naime 264 e.

²⁷ 267 e Ovaj „kraći” put je neizvještačeniji i primjereniji stvari, tako da se čini kao da je Platon uveo dulji put samo da bi šalu o udruženju ljudi i svinja iznio pred svoje sugrađane.

²⁸ 267 a Uzor je bio autopōlēs, samoprodavač.